

การแสดงผลงานประติมากรรม

ของ

ชิต เจริญประชา

Rama IX Art Museum Foundation

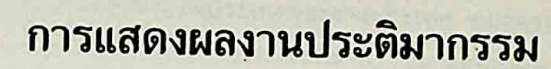
แสดงที่ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ
ระหว่างวันที่ ๒๒ - ๓๑ ตุลาคม ๒๕๓๐

B-CAT-2-0087-1987
SOL-0153-10-1987

SOL-0153-10-1987
B-CAT-2-0087

มูลนิธิ
หอศิลป์แห่งรัชกาลที่๙
RAMA IX ART MUSEUM FOUNDATION

โครงการเฉลิมพระเกียรติ
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
ราชินีนาถ

ชิต เหริยญประชา

C027

Rama IX Art Museum Foundation

แสดงที่ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ
ระหว่างวันที่ ๒๒ - ๓๑ ตุลาคม ๒๕๓๐

โครงการจัดแสดงงานประติมากรรมของ ชิต เจริญประชา

ชื่อโครงการ

โครงการจัดแสดงงานประติมากรรมของ ชิต เจริญประชา

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ ร่วมกับหอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

หลักการและเหตุผล

คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ ได้พิจารณาเห็นว่าผลงานประติมากรรมของ นายชิต เจริญประชา ประติมากรอิสระผู้ได้สร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมมาเป็นเวลานานและเป็นจำนวนมาก เป็นศิลปินอาวุโสที่ได้รับการยกย่องให้เป็นศิลปินชั้นเยี่ยมจากการแสดงงานศิลปกรรมแห่งชาติ มีผลงานปรากฏแก่สาธารณชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนนักสะสมงานศิลปะส่วนบุคคลเป็นจำนวนมาก หากได้เชิญให้นำผลงานประติมากรรมมาแสดงเผยแพร่แก่นักศึกษาและประชาชนได้ชม ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเผยแพร่ผลงานประติมากรรมของศิลปินชั้นเยี่ยมแก่นักศึกษาและประชาชนทั่วไป
๒. เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจแก่นักศึกษาศิลปะโดยตรง
๓. เพื่อเผยแพร่ผลงานศิลปะให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

รายละเอียดผลงานที่จะนำเข้ามาแสดง

๑. ประติมากรรมไม้แกะสลัก จำนวน ๒๓ ชิ้น
๒. ประติมากรรมหล่อโลหะ จำนวน ๕ ชิ้น
๓. งานสเกชพลาสติก ๓ ชิ้น

เลขหมู่

เลขทะเบียน ๐๐๒๖๓๒

วัน เดือน ปี ๒๕๓๐

ระยะเวลาและสถานที่

กำหนดแสดงในวันที่ ๒๒ - ๓๑ ตุลาคม ๒๕๓๐ ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

คณะกรรมการดำเนินงาน

นายพนทิวรรณ จันทะมะลิน	ประธานกรรมการ
นายสุรศักดิ์ เจริญวงศ์	กรรมการ
นายวิชัย ลิขิตรัตน์	กรรมการ
นายปรีชา เกาทอง	กรรมการ
นายพิษณุ สุภณมิตร	กรรมการ
นายเขมรัตน์ กองสุข	กรรมการ
นายวีระเดช พนมวัน ณ อยุธยา	กรรมการ
นายประจวบ กฤษณะพันธุ์	กรรมการและเลขานุการ

๒. สร้างความเข้าใจและความนิยมในงานประติมากรรมแก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชน
โดยทั่วไป

5/11/30

ชิต เจริญประชา
ประติมากรผู้สร้างผลงานแกะสลัก

“ชายเถอะนาย ทำให้มันดีกว่านี้ ชัดซ้องอย่างไร หารือฉันได้”

คำพูดข้างต้นนี้เป็นคำพูดของปรมาจารย์ทางประติมากรรมคนหนึ่งเมื่อประมาณ ๔๐ ปีมาแล้ว และคำพูดนี้ได้หักเหชีวิตของช่างแกะสลักผู้หนึ่งให้เข้ามาสู่วงการศิลปะร่วมสมัย ในฐานะประติมากรแกะสลักฝีมือเยี่ยมคนหนึ่งของไทย

ศาสตราจารย์ศิลป พีระศรี ปรมาจารย์ทางประติมากรรมได้พูดประโยคนั้นกับ ชิต เจริญประชา เพื่อให้เขาขายผลงานแกะสลักงาช้างรูป “หนุมานจับเบญจกาย” แก่ผู้สนใจมาซื้อหรือขายหนึ่ง แต่เขาไม่ยอมขาย เพราะความรักในผลงานของตน จากวันนั้นจนถึงวันนี้...แม้เวลาจะล่วงเลยมานาน จากวัยฉกรรจ์จนถึงปัจฉิมวัย ชิต เจริญประชา ยังจำคำพูดและเหตุการณ์นั้นได้ดี เพราะมันเป็นจุดเริ่มต้นให้เขาได้ก้าวเข้ามาสู่เส้นทางของศิลปิน และได้ดำเนินสู่ความเป็นศิลปินชั้นเยี่ยมในเวลาต่อมา...

ชิต เป็นประติมากรยุคแรก ๆ ของไทยที่มีชีวิตร่วมสมัยกับเพื่อ หริพิทักษ์ มีเชิยม บิณอินชอย เขียน ยิ้มศิริ แสงว สงฆ์มั่งมี และเป็นผู้บุกเบิกงานแกะสลัก ซึ่งดูเหมือนจะเป็นประติมากรคนแรกที่ทำให้ความสนใจการแกะสลักไม้และงาช้างเชิงสร้างสรรค์อย่างเป็นชีวิตจิตใจ และทำงานประเภทนี้มาตลอดช่วงชีวิต ๔๐ ปีเศษของเขา

ชิต เป็นศิลปินที่มีความเป็นศิลปินสูง เพราะเขาไม่เคยไปติดต่อกับ ยศ สรรเสริญ เขายึดมั่นในศักดิ์ศรีของความเป็นศิลปินอย่างทะนง ทำงานด้วยใจ ด้วยความรักและความผูกพันระหว่างผลงานกับตัวเขา แม้ทุกวันนี้...ชิตจะมีใช้คนหนุ่มที่รุ่มร้อนด้วยไฟศิลปะตั้งแต่ก่อน แต่อุดมการณ์ไม่เคยเปลี่ยนจะผันแปรไปบ้างก็เป็นเรื่องของสังขารและความคิดที่ประณีตลึกซึ้งขึ้น ทุกวันนี้...เขายังคงทำงานแกะสลักไม้อยู่เพราะมันเป็นประจุลมหายใจของเขา จะมีใครสนใจหรือไม่ มีใช้เงื่อนไขที่ต้องกังวล แม้บางครั้งชีวิตจะฝืดเคือง ยากแค้นบ้างก็มีใช้เรื่องที่จะต้องทอดทิ้ง เพราะคนที่ผ่านชีวิตมาเกิน ๗ ทศวรรษแล้วนั้น ความยากจน ความทุกข์ มีอาจทำอะไรเขาได้ เพราะเขาถือว่าชีวิตเป็นเรื่องของการเดินทาง...ไม่ว่าจะเดินมาบนทางเช่นไร สุดท้ายก็จบลงเหมือนกันหมด ไม่มีอะไรเหลือ...ไม่มีใครเอาอะไรไปได้

นี่คือความคิดของประติมากรคนสำคัญผู้ซึ่งไม่เคยเรียกร้องชื่อเสียงและความสนใจจากสังคม เพราะเขาถือว่าสิ่งเหล่านั้นมิได้มีผลกระทบที่ดีหรือเลวต่อการสร้างสรรคงานของเขาแต่อย่างใด แม้แต่การได้รับรางวัลเกียรติคุณจากงานแสดงศิลปกรรมแห่งชาติหลายครั้งเขาก็ไม่ไปรับ จนศาสตราจารย์ศิลป พีระศรี กล่าวออกมาว่า “นายมันคนนอกคอก”

จากลูกชาวนามาเป็นประติมากร

ชิต เจริญประชา เกิดเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๔๕๑ ในตระกูลชาวนา ที่ตำบลยายชา อำเภอสามพรวณ จังหวัดนครปฐม ได้รับการศึกษาชั้นประถมที่โรงเรียนทวีธาภิเศกและชั้นมัธยมที่โรงเรียนวัดสระเกศ แล้วไปศึกษาศิลปะที่โรงเรียนเพาะช่าง ในสมัยที่หลวงพิบูลศิลปกรรมเป็นอาจารย์ใหญ่ เป็นนักเรียนรุ่นเดียวกับ สวัสดิ์ มุสิกถาวร อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนเพาะช่าง

แต่ด้วยความฝืดเคืองในการครองชีพและวิชาช่างก็ดูจะหางานทำยากในสมัยนั้น แม้ผู้บริหารโรงเรียนเองยังรู้สึก ว่า นักเรียนของตนจะไม่มีอนาคตในการทำงานนัก ชิต เจริญประชาที่มีความรู้สึกไวต่อเรื่องเช่นนี้ เขาจึงลาออกทันทีเมื่อเห็นว่า การเรียนเป็นสิ่งไร้ความหมายแม้เหลือเวลาเพียงปีเดียว

ก็จะจบหลักสูตร เขาออกไปเผชิญชีวิตอยู่ในถิ่นเกิดด้วยอาชีพเลี้ยงไก่ ครั้นพออายุครบเกณฑ์ก็ถูกเกณฑ์ไปเป็นทหาร อาศัยที่มิวิชาช่างติดตัวมาจากเมื่อครั้งเรียนเพาะช่าง จึงได้ประจำอยู่ในกรมทหารช่างและสอบบรรจุได้เป็นนายสิบ ได้รับเงินเดือนเพียงเดือนละ ๘ บาท

เงินจำนวนน้อยนิดนั้น ต้องนำมาใช้จ่ายเลี้ยงครอบครัวและเป็นค่าเช่าห้องด้วย จึงเป็นภาวะที่ฝืดเคืองเกินกว่าที่อยู่ต่อไปได้ เขาจึงลาออกจากราชการทหารมาประกอบอาชีพรับจ้างเขียนลายรดน้ำ ปิดทองล่องชาดโต๊ะหมู่บูชา พอมีรายได้เลี้ยงครอบครัวต่อไปได้

ขณะนั้นประมาณปี พ.ศ. ๒๔๗๓ เป็นยุคที่งานช่างยังไม่แพร่หลายอย่างในปัจจุบัน มีสำนักงานรับจ้างทำงานช่างจริง ๆ จัง ๆ ในกรุงเทพฯ เพียง ๔ แห่งคือ ศิลปาคาร หอศิลป์ รัตนวรรณ และ สุวรรณประดิษฐ์ ดังนั้นจึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่คนที่มีฝีมืออย่างชิต เจริญประชาจะใช้ชีวิตวนเวียนอยู่กับร้านช่างเหล่านี้ โดยเริ่มต้นด้วยตำแหน่งช่างแกะที่ศิลปาคารของนายสวัสดิ์ วาดวิไล ที่ถนนตะนาวด้วยเงินเดือนเพียงเดือนละ ๒๐ - ๓๐ บาท "งานชิ้นแรกของการเป็นช่างแกะอย่างจริงจัง ยังจำได้จนถึงทุกวันนี้... เพราะมันทำให้มือพองหมด คือเหล็กแม่พิมพ์ตราไปรษณียของภูเก็ท และต่อมาแกะแม่พิมพ์เหล็กสำหรับปั๊มตัวรถไฟ แต่ทำงานที่ร้านนี้ได้ไม่นาน เพราะเจ้าของร้านกินแต่เหล้า จนไม่มีเงินจ่ายลูกน้อง ในที่สุดต้องเอาเครื่องมือจ่ายแทนเงินเดือน เขาบอกผมว่าผมไม่มีเงินจ่ายหрок มีแต่เครื่องมือ พอใจอะไรก็เลือกไปแล้วกัน ผมก็เลือกเอาเครื่องมือมา พร้อมกับเลิกทำงานที่ร้านนั้น ...ตอนนั้นชีวิตผมแย่มาก ต้องอยู่อย่างกระเบียดกระเสียน กินเนื้อเค็มกับข้าวเพราะมันถูก เนื้อชิ้นละ ๒ - ๓ สตางค์ ไม่ใช่ชิ้นละ ๕ บาท ๑๐ บาทอย่างทุกวันนี้ ผักก็กินผักถูก ๆ พวกค้ำสิ่ง ตอนนั้นผมเช่าบ้านอยู่ ค่าเช่าเดือนละ ๔ บาท กินข้าวแพงแล้ว เพราะขณะนั้นบ้านไม้ยางเสาไม้ทูปเปลือกหลังละ ๘๐ - ๑๐๐ บาท เท่านั้น"

หลังจากออกจากศิลปาคารแล้ว ชิตก็ใช้ชีวิตช่างเลี้ยงชีพต่อมา ด้วยการรับจ้างเขียนจเวดส่งที่สะพานหันและรับจ้างลงรักปิดทองโต๊ะหมู่บูชา เขาทำงานเหล่านี้อยู่ระยะหนึ่งก็ไ้งานใหม่ เป็นช่างที่ร้านห้องศิลป์ของหลวงนฤมิตรเลขการ โดยรับหน้าที่เป็นช่างแกะแต่งบล็อกและทำเครื่องหมายต่าง ๆ

"ผมทำอยู่ที่ห้องศิลป์ ๒ - ๓ ปี ขณะที่ประจำอยู่ที่ห้องศิลป์ ผมก็รับงานนอกทำด้วย ขณะนั้นดูเหมือนจะอายุสัก ๓๒ - ๓๔ เห็นจะได้ งานที่ทำมากในขณะนั้นคือ เครื่องหมายตำรวจทำ ๗๐ อันสำหรับตำรวจ ๗๐ จังหวัด ก็เป็นการเริ่มต้นหากินกับเครื่องหมายของผม ผมเป็นคนแรกที่คิดวิธีลัดด้วยการทำพิมพ์เป็นขอบไว้เป็นแบบ แล้วเปลี่ยนตัวหนังสือและเครื่องหมายภายในโดยไม่ต้องทำขอบและตัวพิมพ์ใหม่ แต่ทำอยู่ที่ห้องศิลป์ได้ไม่นาน เกิดขัดใจกับเจ้าของก็เลยออก...ออกมาเช่าห้องอยู่ที่ถนนตะนาวโดยรับงานหุ่นกับนายจำปาช่างทอง ทำอยู่พักหนึ่งเกิดสงคราม เลยไปรับทำตรา ส.ป.ส. ซึ่งเป็นตราโลหะเล็ก ๆ ขององค์การสงเคราะห์พระราชกุศลสงครามในสมัยสงครามอินโดจีนของกระทรวงมหาดไทย ทำเพื่อจำหน่ายให้ประชาชนไปติดประตูป้าน ขายเป็นละ ๑ บาท แต่ได้ค่าแรงอันละไม่กี่สตางค์ ...ทำเป็นแสนชิ้นได้เงินไม่กี่ร้อยบาท เลยเอาเงินมาเปิดร้านเอง มาทำร้าน ช.ช่าง ที่หน้าเทศบาล เมื่อเปิดร้านแล้วยังรับงานจากเพื่อนฝูงอยู่เสมอ งานที่รับทำก็มีพวกแกะพระแกะพิมพ์โลหะหรือรับงานแกะแท่นทุกชนิด ก็หาเงินกับงานแกะสลักเรื่อยมา ตอนนั้นที่ศิลปากรเขามีประกวดงานศิลปกรรมแห่งชาติกันแล้ว มีเวลาที่ทำส่งแสดง ปีแรกที่ส่งเข้าแสดงได้เหรียญเงิน อาจารย์ศิลปบอกว่า "นายทำอันนี้มีแว่นายทำมาอีก ๆ" ซึ่งผมก็ทำเรื่อยมา..."

ดูเหมือนจะเป็นเรื่องราวธรรมดาของมนุษย์ที่มีสานักดงามทั้งหลาย เมื่อตนเองอยู่ในฐานะที่เลี้ยงตนเองได้แล้ว มักจะนึกถึงการทำประโยชน์เพื่อสังคมและผู้ที่มีอาชีพเดียวกัน เพื่อให้สังคมส่วนรวมได้รับ

ประโยชน์จากประสบการณ์และความสำเร็จในบางส่วนของตน ชิดก็อยู่ในวงจรของสำนักที่ดังมานั้น เขาเริ่มคิดถึงการรวมตัวกันของช่างและศิลปินยุคนั้น โดยแสวงหาแนวทางในการก่อตั้งสมาคมจิตรกร ประติมากรขึ้นมา เพื่อให้เป็นศูนย์รวมของช่างและศิลปินที่มีอาชีพอยู่กับงานศิลปะ ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่จบจากโรงเรียนเพาะช่าง หรือผู้ที่จบมาจากโรงเรียนประณีตศิลปกรรมหรือโรงเรียนศิลปากรของกรมศิลปากรก็ตาม

จิตรกรประติมากรสมาคมแห่งประเทศไทย (จ.ป.ส.) จึงก่อตั้งขึ้นเมื่อ ๒๔ สิงหาคม ๒๔๙๓ นับเป็นสมาคมศิลปินด้านทัศนศิลป์สมาคมแรกของไทย การก่อตั้งสมาคมขึ้นมากเพื่อประโยชน์ของช่างและศิลปินไทย เป็นการรวมตัวเพื่อให้เกิดพลังในการทำงานร่วมกันและผลักดันให้เกิดการยอมรับในวิชาชีพ ทั้งเพื่อแสวงหาการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐอีกด้วย

ชิด ได้เป็นนายกสมาคมจิตรกรประติมากรสมาคมอยู่ ๓ ปี ต่อจากนายกสมาคมคนแรก คือ หม่อมเจ้าหญิงพิไลเสชา ดิศกุล เขาพยายามทุกอย่างเพื่อให้สมาคมนี้ได้รับการยอมรับ เช่น การหาทางให้สมาคมได้เข้าอยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ พยายามที่จะให้มีการพระราชทานเข็มศิลปวิทยาแก่ช่างและศิลปินดีเด่น ตลอดจนจัดการจัดแสดงผลงานศิลปะของสมาชิกเพื่อหาทุนเข้าสมาคม แต่การบริหารงานอย่างศิลปินท่ามกลางบรรดาศิลปินดูเหมือนเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก ในที่สุดจิตรกรประติมากรสมาคมก็มีอันต้องเลิกไป ทว่าการทำงานครั้งนี้ ทำให้เขาค้นพบกับศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรีมากยิ่งขึ้น จนศาสตราจารย์ศิลป์เรียกชิดอย่างคุ้นเคยว่า “นายชิด ปิ่นใหญ่” เพราะเห็นการทำงานและความเป็นคนจริงที่พูดจาตรงไปตรงมาของเขานั่นเอง และจากจุดของความคุ้นเคยกับศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรีนี่เองเป็นจุดหักเหให้ชิด เปรียบอุปมาเริ่มห่างเหินจากงานช่างมาเดินอยู่บนเส้นทางของศิลปิน โดยหันมาทำงานด้านแกะสลักไม้อย่างจริงจัง จนสามารถก้าวไปสู่ประติมากรชั้นเยี่ยมในเวลาต่อมา

Rama IX Art Museum Foundation

ผลงานยุคทองของชิต เจริญประชา

ปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ชิตอยู่ในวัยฉกรรจ์ที่ไฟศิลปะในตัวกำลังคุโชน จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่เขาจะเผลอทำงานแกะสลักไม้จากท่อนไม้ขนาดใหญ่ ๆ ให้กลายเป็นรูปประติมากรรมที่เต็มไปด้วยพลังและความสมบูรณ์ด้านสุนทรียภาพ เขาได้แสดงความสามารถให้ประจักษ์ ไม่ผิดไปจากคำของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรีที่ว่า "นายมีแวว"

เขาได้ส่งผลงานแกะสลักที่สร้างขึ้นโดยอิสระนอกเหนือไปจากงานอาชีพคือ งานแกะสลักไม้มะฮอกกานี ชื่อ "เกิดเหิง" เข้าร่วมการแสดงผลงานศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๔๙๒ และได้รับรางวัลประกาศนียบัตรเกียรตินิยมอันดับ ๒ เหรียญเงิน ประเภทประติมากรรมรูปปั้น ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างผลงานชุดที่ควรเรียกว่า "ชีวิตไทย" ของเขา ในปีถัดมาคือ พ.ศ. ๒๔๙๓ เขาได้ส่งงานอีกสองชิ้นเข้าร่วมการแสดงผลงานศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ ๒ คืองานแกะสลักงาช้างชื่อ "มัจฉานุ" (ปัจจุบันเป็นสมบัติของพระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล) และงานแกะสลักไม้มะฮอกกานีชื่อ "ระมานา" (ปัจจุบันเป็นสมบัติของ คุณเมธีเชยม ยิบอินซอย ตั้งแสดงอยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร) งานแกะสลักไม้มะฮอกกานีที่ชื่อ "ระมานา" นี้ได้รับรางวัลประกาศนียบัตรเกียรตินิยมอันดับ ๑ เหรียญทอง ประเภทประติมากรรมรูปปั้น และในปี พ.ศ. ๒๔๙๔ เขาได้รับรางวัลประกาศนียบัตรเกียรตินิยมอันดับ ๑ เหรียญทอง ประเภทประติมากรรมในการแสดงผลงานศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ ๓ จากผลงานแกะสลักงาช้างชื่อ "หญิงไทย" ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๙๖ เขาก็ได้รับรางวัลประกาศนียบัตรเกียรตินิยมอันดับ ๒ เหรียญเงิน จากงานประติมากรรมและสลักงาช้างรูป "พระพุทธรูปขนาดปรก" รางวัลต่าง ๆ เหล่านี้ได้ทำให้เขากลายเป็นศิลปินชั้นเยี่ยมของไทยอีกคนหนึ่งในปี พ.ศ. ๒๔๙๖

ได้รับรางวัล
เกียรตินิยม
อันดับ ๑
ปี ๒๔๙๔

Rama IX Art Museum Foundation

หลังจากนั้น ชิดก็ได้ทำงานประติมากรรมด้านการแกะสลักไม้มะฮอกกานีและงาช้างในลักษณะไทย ๆ อีกหลายชิ้น เช่น งานแกะสลักไม้มะฮอกกานีชื่อ "พินเทีย" (พ.ศ. ๒๔๔๗ เป็นสมบัติของพระบริพัตรยุพราช อดีตรัฐมนตรีกระทรวงการคลัง) งานแกะสลักไม้มะฮอกกานีชื่อ "ปี่ใน" (พ.ศ. ๒๔๔๗ ปัจจุบันเป็นสมบัติของมหาวิทยาลัยศิลปากร) งานแกะสลักงาช้างชื่อ "รำไทย" (พ.ศ. ๒๕๐๕ เป็นสมบัติของชาวสวิสคนหนึ่ง) และงานแกะสลักงาช้างชื่อ "เอียงอาบ" (พ.ศ. ๒๕๐๖ เป็นสมบัติของมิเชียม บิบบินชอบ) เป็นต้น

ผลงานทั้งหมดที่เป็นเรื่องราวของไทย โดยเฉพาะชุดนักดนตรีไทยคือ เกิดเหิง รำมะนา ปี่ใน และหญิงไทยนั้น ถือได้ว่าเป็นยุคทองของการสร้างงานแกะสลักของชิด เจริญประชา ผลงานเหล่านี้สะท้อนให้เห็นลักษณะไทยที่สร้างขึ้นมาในรูปลักษณะของการจัดองค์ประกอบในรูปแบบของศิลปะสากล ซึ่งเห็นได้จากการจัดทำทางของงานที่ชื่อ "รำมะนา" นักดนตรีเอี้ยวตัวเล็กน้อย เอียงหน้าไปข้าง ๆ หมปัดวงออกไปด้านหลัง นั่งงอขาเข้าหากันคล้ายกับขัดสมาธิอย่างหลวม ๆ มีกลองรำมะนาอยู่บนตัก มือซ้ายแตะขอบกลองด้านบน มือขวากำลังจะตบลงบนหน้ากลอง การจัดทำเช่นนี้แสดงให้เห็นการสร้างองค์ประกอบขึ้นจากลีลาของร่างกายมนุษย์ให้สัมพันธ์กับลักษณะของเครื่องดนตรีที่เล่น ชิด เจริญประชากล่าวถึงงานชิ้นนี้ว่า "รำมะนา...เวลาตีเสียงมันก้องกลมกังวานสนุก จึงสร้างเส้นรอบนอกให้ประสานกันเป็นวงโค้ง มีหน้ากลองวงกลมเป็นตัว contrast อยู่ตรงกลาง" จากความคิดพื้นฐานเช่นนี้ ทำให้ชิดสร้างรูปแกะสลักให้มีลีลาที่ประสานกับเนื้อหาอย่างลงตัว เป็นการนำความประทับใจที่ได้จากชีวิตของไทย ๆ มาสร้างเป็นประติมากรรมที่มีลีลาและชีวิตแบบไทย ๆ ให้ปรากฏออกมาเด่นชัด ดังจะเห็นได้จากงานประติมากรรมแกะสลักงาช้างที่ชื่อ "หญิงไทย" ผลงานชิ้นนี้ได้รับรางวัลเกียรติยศอันดับ ๑ เจริญทอง ประเภทประติมากรรมในการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ ๓ ปี พ.ศ. ๒๔๔๔ เป็นรูปผู้หญิงไทยนั่งพับเพียบ เอี้ยวตัวบิดไปด้านข้างเล็กน้อย มือขวาเท้าพื้น มือซ้ายวางบนขาซ้าย หน้าตาและทรงผมเป็นแบบไทยไทยที่มีความงามละเอียดละไมอย่างไทย ๆ ชิดได้จับเอาลักษณะเฉพาะ (characteristic) ของคนไทยมาสร้างให้ปรากฏในผลงานแทบทุกชิ้นของเขา การสร้างลักษณะและลีลาเช่นนี้มิใช่ได้มาเฉพาะความประทับใจจากสิ่งที่พบเห็นในชีวิตประจำวันเท่านั้น หากแต่ต้องผสมผสานกับการศึกษาจากผลงานประติมากรรมของบรรพชนด้วย อาจเป็นท่วงทีลีลาของพระพุทธรูปในอดีตที่ได้ขัดเกลาเอาลักษณะของความเหมือนจริงของสรีระของมนุษย์บางส่วนออกไป ให้เหลือไว้เฉพาะท่วงทีลีลาและสัดส่วนที่งดงามอย่างพุทธสรีระของพระพุทธรูปนั่นเอง การสร้างงานลักษณะนี้จะเห็นได้จากผลงานของประติมากรไทยร่วมสมัยอีกคนหนึ่ง ที่น่าจะมีต้นเค้าเดียวกันคือ ผลงานของเขียน ยัมศิริ ประติมากรที่สร้างผลงานประติมากรรมลักษณะไทยได้ดีอีกคนหนึ่ง

นอกเหนือไปจากการนำเอาความประทับใจจากบุคลิกลักษณะของความเป็นไทยมาผสมผสานเข้ากับรูปแบบของประติมากรรมไทยแล้ว เขายังสร้างผสมผสานเข้ากับการจัดองค์ประกอบแบบสมัยใหม่ด้วย ซึ่งเขากล่าวว่า "ผมทำตามอารมณ์... ต้องการให้เส้นที่ปรากฏออกมาในแบบไทย ๆ แต่ form เป็นสากล"

ผลงานที่ปรากฏออกมาได้ จึงต้องอาศัยการศึกษาเรียนรู้จากการปฏิบัติและการค้นคว้าประกอบกันไป สำหรับชิดได้รับสิ่งเหล่านี้มาจากการปฏิบัติงานอย่างจริงจังและต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน กับอีกทางหนึ่งนั้นได้จากคำแนะนำของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี โดยเฉพาะเรื่องของทฤษฎีศิลปะสมัยใหม่ ประติมากรรมจากไม้มะฮอกกานีและงาช้างที่เด่น ๆ ของชิดซึ่งสามารถหาชมได้มีเหลือเพียงไม่กี่ชิ้น